

stojí ještě skutečnost, zda ke zpracování dějin města neměli být přizváni také zástupci dalších vědních disciplín (dějiny umění, stavební historie) podobně, jako tomu takřka vzorovým způsobem došlo v *Dějínách Jihlavy*, jež nedávno vydalo Nakladatelství Lidové noviny.

MARTIN MUSÍLEK

Miroslav PLAČEK – Peter FUTÁK a kol.,
*Veselí nad Moravou. Město na řece
času*, Město Veselí nad Moravou,
Veselí nad Moravou 2011

510 s., ISBN 978-80-260-0252-9

Ačkoli město Veselí nad Moravou disponuje díky monografii Rudolfa Hurta a Bohumila Němečka z roku 1972 poměrně moderním zpracováním svých dějin, vyvstala po několika desetiletích potřeba zhodnotit aktuální výsledky pramenných a archeologických výzkumů. Výsledkem je chronologicky uspořádané kolektivní dílo, vydané u příležitosti 750. výročí první zmínky o městě a dovedené až do jedenadvacátého století. Nejde přitom jen o soubor aditivně poskládaných textů a každá kapitola je zpracována se zřetelem na provázanost celého textu.

Po vstupním textu editora Miroslava Plačka, který seznamuje čtenáře s topografií města a širšího okolí, následuje kapitola zabývající se regionem od doby kamenné do konce 12. století. Zdeněk Měřínský a Jaromír Šmerda v ní poskytli velmi bohatý výčet archeologických nálezů spojených s prvním stálým osídlením v regionu, avšak neopomenuli zasadit dějinné počátky v oblasti do širšího kontextu. Zaměřili se i na geografická specifika regionu, která na přelomu letopočtu umožňovala styk s římskými provinciemi, což dokládají bohaté nálezy římských mincí. Dálkový obchod na jantarové cestě, jejíž část vedla po Moravě, jen napomáhal toku římského oběživa. V období stěhování národů se pak jižní Morava ocitla v mocenské sféře Langobardů. Měřínský se Šmerdou následně akcentují slábnoucí osídlení jihovýchodní Moravy na počátku 10. století, způsobené vlivem rostoucí moci sousedních Maďarů. Na konci 11. století sehrál dle autorů důležitou roli dekret uherského krále Ladislava I., jenž v nárazníkovém pásmu, tzv. *konfiniu*, zakazoval jakoukoli hospodářskou činnost.

Pro středověké období stěžejní kapitola dvojice Peter Futák a Miroslav Plaček postihuje období od počátku 13. století až do roku 1527. Historické počátky města Veselí spojují oba autoři

s rodem Tvrdišovců, jejichž první pramenně doložitelný předek byl kastelánem na hradě Hodoníně. Autoři zpochybnili tezi Ladislava Hosáka, jenž považoval Tvrdíše a jeho potomky za příslušníky vladckého rodu z Horky. Podle Futáka s Plačkem chybí spolehlivý pramenný doklad, který by tuto hypotézu potvrdzoval, přesto však byla nekriticky přijímána dalšími autory. Potomci Tvrdíše se na Veselsku intenzivně angažovali. Pardus s bratrem Sudomírem dostali od Václava I. výsek kraje, na jehož místě leží dnešní město Veselí. Důkazem o postupném mocenském rozmachu Tvrdišovců v oblasti je podle Futáka s Plačkem výstavba veselského hradu Sudomírem a vnorovské tvrze Pardusem, které zajišťovaly dostatečně pevnou základnu rodu. Dendrochronologický výzkum prokázal, že stromy použité na výstavbu veselského hradu byly pokáceny již před rokem 1250, a Futák s Plačkem tak docházejí k závěru, že hrad mohl být založen již koncem čtyřicátých let 13. století, což jej staví co do stáří na úroveň nejstarších hradů české nobility. První písemný doklad o veselském hradu však pochází až z roku 1315, kdy byl osvobozen vojskem Jana Lucemburského od jednotek Matúše Čáka Trenčianského.

Autoři věnovali značnou pozornost rovněž archeologickým nálezům, zejména těm z posledního desetiletí. Významným nálezistěm je mnohokrát přestavovaný zámek ve Veselí, jenž skrývá původní architekturu Sudomírova hradu. S jistotou nelze odpovědět ani na otázku, kdy a proč Tvrdišovci z Veselí odešli, jisté je pouze to, že Sudomírův syn Mikuláš prodal se svolením krále Václava II. část svých majetků v povodí Horní Bečvy řadu templářů. Oba autoři se při líčení dějin 14. a 15. století omezují na výčet událostí, za jehož středobod lze označit sledování změn majitelů města Veselí. Podařilo se jim přitom popsat tehdejší politické události optikou dějin města a rovněž zasadit líčení do obecnějšího kontextu moravských i česko-uherských dějin. Kapitulu doplňuje popis územní expanze a architektury města.

Dějiny Veselí nad Moravou jsou kvalitním příspěvkem k tématu dějin měst, a to nejen v případě anotovaných středověkých pasáží. Na kapitole Zdeňka Měřínského a Jaromíra Šmerdy lze ocenit především rozsáhlý popis průběhu archeologického výzkumu v regionu a jeho zasazení do širších dějinných souvislostí, u textu Petera Futáka a Miroslava Plačka pak kritické zhodnocení předešlého bádání. Drobnou připomínku lze vznést pouze k občasné duplikaci faktů napříč kapitolami.

JAKUB MARESZ